

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕДИЦИНИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНО-МЕДИЧНИХ НАУК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЕОНТОЛОГІЯ ТА ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ

Освітньо-професійна програма: ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ

Рівень вищої освіти - Перший (бакалаврський) рівень

Кваліфікація освітня - Бакалавр фізичної терапії, ерготерапії

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Розробники і викладачі (зазначаються розробники і викладачі, які викладають дисципліну - посада, наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)	Контактний тел.	E-mail
Доцент кафедри загально-медичних наук, к.мед.н. Кучеренко Микола Петрович	050-395-32-33	docnickolask@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Мета навчальної дисципліни: збереження життя людини і покращення її якості шляхом надання ургентної, планової та превентивної медичної допомоги. Викладання основних положень медичної деонтології, які направлені на формування у майбутнього спеціаліста основних моральних принципів, які визначатимуть його подальшу діяльність як громадянина суспільства і фахівця.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Ознайомлення з історією і сучасним етапом медичної деонтології у вітчизняній медицині, тенденціями їх розвитку.
2. Формування розуміння у майбутніх медичних працівників щодо соціальної обумовленості громадського здоров'я.
3. Надання знань, які забезпечують розвиток особистості медичного працівника, його знайомство з надбанням сучасної медицини, психологічні аспекти його діяльності.

4. Створення у студентів цілісного уявлення про сутність моральних відносин, аналіз їх тенденцій, протиріч та напрямків розвитку.
5. Сприяння у виборі соціальних професійних цінностей, формуванні своєї життєвої позиції, розвитку духовної культури та інтелігентності.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити: вивчення дисципліни передбачає попереднє опанування знань з таких дисциплін, як «Медична біологія», «Соціальна медицина, громадське здоров'я», «Історія медицини» та ін.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі в галузі професійної медичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідницько-іноваційної діяльності в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань, умінь і професійної практики та характеризується невизначністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК. 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК. 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК. 4 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК. 5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК. 6 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, ухвалювати обґрунтовані рішення.
- ЗК. 7 Здатність працювати в команді.
- ЗК. 8 Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК. 11 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК. 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК. 15 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові (предметні) компетентності спеціальності:

- ФК. 2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- ФК. 19 Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

Очікувані результати навчання дисципліни: після закінчення вивчення дисципліни здобувач вищої освіти буде знати:

- ПРН 2. Оцінювати інформацію щодо діагнозу, застосовуючи стандартну процедуру на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).
- ПРН 19. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень, дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- визначення медичної етики і деонтології, їх ролі у сучасній структурі медичних наук та історичні етапи становлення;
- основних етичних законів та позицій в медицині;
- сучасних моделей взаємовідносин між лікарем та пацієнтом;
- основних положень міжнародних на національних нормативних документів, актів та декларацій, що регламентують права пацієнта та лікаря;
- понять про ятрогенії, причини їх виникнення та наслідки;
- визначення та сутності лікарської таємниці, правових документів, що гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні;
- визначення поняття «лікарські помилки», різновидів та основних причин лікарських помилок; поняття про лікарські правопорушення, посадові злочини та відповідальність за них;
- поняття про біоетику та біомедичну етику, сферу їх застосування у сучасному суспільстві;
- морально-правових аспектів забезпечення права людини на життя та смерть;
- деонтологічних засад взаємовідносин у медичних колективах та спілкування із родичами пацієнтів.

Уміння:

знання основних деонтологічних принципів діяльності лікаря формує засади наступного вивчення студентом усіх клінічних дисциплін, закладає основи професійно вірного спілкування з хворою людиною та визначає подальші професійні стосунки

Навички:

Вивчення тем передбачає збереження життя людини і покращення її якості шляхом надання ургентної, планової та превентивної медичної допомоги.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
Зкредита	90 год.	16 год	24 годин	50 год.	1 курс	1 семестр	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Загальнотеоретичні основи деонтології						
Змістовий модуль I. Деонтологічні положення діяльності медичних працівників та медичних психологів						
Тема 1. Теоретичні та методологічні засади деонтології. Морально-етичні концепції основних світових релігій.	11	2	4	-	-	5
Тема 2. Кодекси деонтології. Клятва Гіппократа і присяга лікаря України.	7	-	2	-	-	5
Тема 3. Характеристика навчальної, наукової та практичної діяльності медичних працівників і медичних психологів. Духовні напрямки формування культури професійних дій.	9	2	2	-	-	5
Тема 4. Фахові вимоги до медичних працівників і до їхніх особистісних якостей. Слово лікаря. Ятрогенії.	9	2	2	-	-	5
Тема 5. Лікарська таємниця. Обов'язок лікаря та медичного психолога.	9	2	2			5
Модуль 2. Прикладні аспекти медичної етики та деонтології						
Змістовий модуль II. Проблемні питання медичної етики та деонтології						
Тема 6. Особливості деонтології у різних галузях медицини	11	2	4	-	-	5
Тема 7. Етичні аспекти та питання реаніматології, трансплантології та евтаназії.	9	2	2	-	-	5
Тема 8. Порушення медичної етики у XX ст.	7	-	2	-	-	5
Тема 9. Деякі проблемні питання медичної етики та деонтології.	9	2	2	-	-	5
Тема 10. Етика і питання медичної естетики.	9	2	2	-	-	5
Усього:	90	16	24	0	0	50

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle.

Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен:

1. *дотримуватися принципів академічної доброчесності:*

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

2. *не допускати академічний плагіат* - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»): копіювання, перефразування, компіляція, використання інформації з джерела без посилання на це джерело, подання як власних робіт, виконання на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання тощо.

7 ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
1	
Модуль 1. Загальнотеоретичні основи деонтології	
Змістовий модуль І. Деонтологічні положення діяльності медичних працівників та медичних психологів	
Тема 1. Теоретичні та методологічні засади деонтології. Морально-етичні концепції основних світових релігій.	4
Тема 2. Кодекси деонтології. Клятва Гіппократа і присяга лікаря України.	2
Тема 3. Характеристика навчальної, наукової та практичної діяльності медичних працівників і медичних психологів. Духовні напрямки формування культури професійних дій.	2
Тема 4. Фахові вимоги до медичних працівників і до їхніх особистісних якостей. Слово лікаря. Ятрогенії.	2
Тема 5. Лікарська таємниця. Обов'язок лікаря та медичного психолога.	2
Модуль 2. Прикладні аспекти медичної етики та деонтології	
Змістовий модуль ІІ. Проблемні питання медичної етики та деонтології	
Тема 6. Особливості деонтології у різних галузях медицини	4

Тема 7. Етичні аспекти та питання реаніматології, трансплантології та евтаназії.	2
Тема 8. Порухення медичної етики у XX ст.	2
Тема 9. Деякі проблемні питання медичної етики та деонтології.	2
Тема 10. Етика і питання медичної естетики.	2
Усього:	24

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
1	
Модуль 1. Загальнотеоретичні основи деонтології	
Змістовий модуль I. Деонтологічні положення діяльності медичних працівників та медичних психологів	
Тема 1. Теоретичні та методологічні засади деонтології. Морально-етичні концепції основних світових релігій.	5
Тема 2. Кодекси деонтології. Клятва Гіппократа і присяга лікаря України.	5
Тема 3. Характеристика навчальної, наукової та практичної діяльності медичних працівників і медичних психологів. Духовні напрямки формування культури професійних дій.	5
Тема 4. Фахові вимоги до медичних працівників і до їхніх особистісних якостей. Слово лікаря. Ятрогенії.	5
Тема 5. Лікарська таємниця. Обов'язок лікаря та медичного психолога.	5
Модуль 2. Прикладні аспекти медичної етики та деонтології	
Змістовий модуль II. Проблемні питання медичної етики та деонтології	
Тема 6. Особливості деонтології у різних галузях медицини	5
Тема 7. Етичні аспекти та питання реаніматології, трансплантології та евтаназії.	5
Тема 8. Порухення медичної етики у XX ст.	5
Тема 9. Деякі проблемні питання медичної етики та деонтології.	5
Тема 10. Етика і питання медичної естетики.	5
Усього:	50

9. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит (залік)
-------------------------------------	---

10. Питання до підсумкового контролю

Теоретичні питання:

1. Теоретичні та методологічні засади деонтології.
2. Співвідношення належного та чинного, абстрактної моральної особистості та конкретного індивіда в етиці Гомера.
3. Геракліт і формування докорінної античної проблеми, антична етика як учення про доброчесність.
4. Погляди “батька медицини” Гіппократа у творах “Присяга”, “Закон”, “Про лікаря”, “Про доброчесну поведінку”, “Про мистецтво”.
5. Учення Аристотеля про найвище благо.
6. Релігія — специфічний спосіб усвідомлення світу.
7. Віра як центральна світоглядна позиція і психологічна установка.
8. Історична місія релігії. Консолідує і стимулює функції релігії.
9. Релігієзнавство — нова галузь гуманітарного знання.
10. Виникнення буддизму.
11. Дидактогенії. Засоби запобігання.
12. Деонтологія та психотерапія.
13. Іслам — наймолодше і найвпливовіше з монотеїстичних віровчень.
14. Особливості віровчення і культу ісламу. Догмати і “стовпи віри”.
15. Сучасний стан релігій в Україні та питання етики.
16. Морально-етичні норми професії лікаря в Клятві Гіппократа.
17. Клятва Гіппократа та присяга лікаря України.
18. Етичний кодекс психолога.
19. Характеристика навчальної, наукової та практичної діяльності медичних працівників і медичних психологів.
20. Особливості медичного та психологічного навчання за кордоном.
21. Службовий етикет лікаря та медичного психолога.
22. Етичний кодекс психіатра. Закон України “Про психіатричну допомогу”.

23. Етикет і культура. Порядок проведення ділових переговорів, конференцій і симпозіумів.
24. Фахові вимоги до медичних працівників і до їхніх особистісних якостей.
25. Слово лікаря. Ятрогенії.
26. Категорії визначення професіоналізму медичних працівників і медичних психологів. Від індивідуальності до колегіальності.
27. Професійні аспекти культури службової діяльності медика та медичного психолога.
28. Психологічна характеристика культури медичної та психологічної практики. Творчий характер цих видів діяльності.
29. Значення терміна “ятрогенія”, що з’явився у статті Бумке у 1925 р.
30. Форми ятрогенних захворювань залежно від причин їх розвитку. Профілактика ятрогеній.
31. Поняття лікарської таємниці та лікарського обов’язку. Неабсолютність лікарської таємниці. Дві узаконених підстави для оприлюднення лікарської таємниці.
32. Героїзм медиків на бойових фронтах.
33. Медичний психолог і проблеми сучасної лікувальної справи.
34. Деонтологія у хірургії, терапії, педіатрії, неврології.
35. Деонтологія у медичній психології.
36. Деонтологія фахівців вузьких медичних напрямків.
37. Завдання клінічної реаніματοлогії. Вплив екстремальних умов у системі “лікар — пацієнт — машина” на рівень деонтологічних проблем. “Бригадна” деонтологія реаніματοлогів.
38. Пасивна й активна евтаназія, гістаназія, ортоназія.
39. Питання пересадження внутрішніх органів від трупа і від живого донора. “Holiday sindrom” в американських клініках.
40. Чи можливе застосування молекулярної інженерії під час вирішення проблеми створення штучних органів?
41. Злочини медиків фашистської Германії. Висновки з Нюрнберзького процесу.
42. Формування цілісної особистості як соціально-психологічне завдання.
43. З’ясування психофізіологічної ролі мистецтва — предмет медичної естетики.
44. Значення етичної рефлексії у сучасному світі.
45. Чи є етичність достовірним критерієм медичної істини?
46. Використання положень Женевської декларації у сучасному політичному світі.
47. Основний принцип вітчизняної медицини та деонтології.
48. Як дотримувалися кодексу деонтологічної честі Ваші улюблені вчені-медики або фізіологи?
49. Чому в сучасний період науково-технічного прогресу, техніфікації та спеціалізації медицини питання високої моральної якості лікаря і медичного психолога набуває всебільшого значення?
50. Чи не є питання про створення повноцінних умов праці та відпочинку медичного персоналу центральним у проблемі етико-деонтологічного сервісу?
51. Що має більшу регламентуючу силу: адміністративно-юридичні засоби або імперативи професійної етики?
52. Плацебо як стимулятор життєвих сил і чудовий помічник лікаря, психотерапевта та медичного психолога.
53. Нерозривна єдність етичного й естетичного в медичній психології.
54. Запропонуйте свій спосіб вимірювання психофізіологічного впливу естетичних явищ на людину.

55. Медична естетика як специфічна форма пізнання природи людиною.
56. Сфери медико-естетичного пізнання.
57. Схожість і відмінність медичної естетики й естетотерапії.
58. Роль мистецтва в лікуванні та профілактиці захворювань.
59. Культура спостереження в діяльності медичного працівника та медичного психолога.
60. Культура мовного спілкування в діяльності медичного працівника та медичного психолога.
61. Єдність лікарської етики й естетики в слові як у важливому психотерапевтичному факторі.
62. Як розібратися із суперечливими імперативами: правом на лікування хворого та правом проводити дослід на хворому; правом на таємницю лікаря та правом на отримання конфіденційних даних про здоров'я?
63. Чи є етичність достовірним критерієм медичної істини?
64. Наскільки неетичними були експерименти Дженнера та Пастера з проведення вакцинації в умовах, небезпечних для їх пацієнтів, без попередніх дослідів на тваринах?
65. Особливості деонтологічної служби в системі "лікар — сестра — хворий".
66. Етика та біоетика: спільне та відмінне.
67. Місце етики у процесі досліджень.
68. Якщо ефективно й оперативно експериментувати на людських ембріонах, то чи справедливо прирівнювати нас у наших першоджерелах до лабораторного матеріалу?
69. У чому різниця між обов'язком лікаря та лікарським зав'язанням?
70. Чому гамети є суб'єктом і об'єктом права?
71. Якщо етичні міркування породжуються сумнівами, то чи не повинні вони у такому випадку насамперед формуватися при обговоренні ідей у філософії, гуманітарних науках?
72. Проблема створення нових лікарських препаратів, штучного серця, а також генна терапія потребують експерименту на людях. Чи є інший вихід?
73. Чи маєте Ви незаперечні докази того, що рівень розвитку розумових здібностей визначається генетичними чинниками?
74. Чи згодні Ви, що етична рефлексія необхідна, виходячи з реальної природи науки і ролі наукової та медичної установи в сучасному світі?
75. За яким правом можна вирішувати, чи втручатися в життя людей похилого віку?
76. Якими критеріями повинен керуватися лікар, який проводить трансплантацію органів?
77. Якщо використання сперми для штучного запліднення заради подолання безпліддя приносить користь, то чи справедливо допомагати зачаттю особам із сумнівною спадковістю, або розглядати донора як продуцента, який несе певну відповідальність?
78. Якщо корисно знати генетичні хвороби та вади прояву генетичного коду, ідентифікувати носіїв несумісних із життям генів, то чи можна піддавати медичному, а значить і соціальному контролю популяції людей, які не хворіють на цей момент?

11. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми на основі комплексного оцінювання знань студента, що включає контроль вхідного рівня знань, рівень теоретичної підготовки, якість виконання практичної роботи, результати вихідного контролю рівня знань. При оцінюванні навчальної діяльності здобувачів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на практичному занятті за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2»).

Контроль самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Темі, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються при підсумковому контролі.

Проміжний контроль здійснюється проведенням перевірки практичних навичок після кожного розділу дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється проведенням заліку. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, успішно пройшли усі перевірки практичних навичок та середній бал яких не менш за мінімальний (3,0).

12. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Підрахунок кількості балів за 200-бальною системою здійснюється на останньому занятті для дисциплін, формою контролю яких є залік, на підставі отриманих здобувачем оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА) оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми.

Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали згідно 200-бальної шкали перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали. Для зручності наведені таблиці перерахунку для 200-бальної шкали.

**Таблиця відповідності шкал оцінювання
навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		4-х бальна шкала	Екзамен або диференційований залік	Залік
170-200	A	5 (відмінно)	відмінно	зараховано
164–169	B	4 (добре)	добре	
140–163	C			
127–139	D	3 (задовільно)	задовільно	
120–126	E			
70–119	FX	2 (незадовільно)	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)

0–69	F		незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)
------	---	--	--	---

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров’я» від 19.11.1992 р.
2. Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.) / О.М. Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук. 2-е вид., випр. 2018. 240 с.
3. Основи медичної психології: навчальний посібник / А.В. Михальський, Л.А. Онуфрієва, Ю.А. Михальська. Кам’янець-Подільський : ПП «Медобори – 2006», 2016. 432 с.

Допоміжна

1. Медичне право України: Практикум / Волков В.Д., Дешко Л.М., Мазур Ю.В. Донецьк: Сучасний друк, 2010. 249 с.
2. Назар П.С., Віленський Б.Г. Основи медичної етики. Київ: Здоров’я, 2002. 343 с.
3. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України. Підручник. За заг. ред. д.ю.н. проф. С. Стеценка, К. Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008 р. 507 с.

Інформаційні Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України.
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України).
4. <http://mvs.gov.ua> – Міністерство внутрішніх справ України.
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України.
6. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
7. <http://www.rada.kiev.ua> – Верховна Рада України.
8. <http://www.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.
9. <http://www.library.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія».
10. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права (електронне наукове фахове видання).
11. Центр тестування – база ліцензійних тестових завдань «Крок» - 1: <http://testcentr.org.ua/>